Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta"

KOM(2008) 19 lõplik — 2008/0016 (COD)

(2009/C 77/12)

3. märtsil 2008 otsustas nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 175 lõikele 1 ja artiklile 95 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta"

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi-, energeetika-, infrastruktuuri- ja infoühiskonna sektsioon võttis arvamuse vastu 16. juulil 2008. Raportöör oli Lutz RIBBE.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 447. istungjärgul 17. ja 18. septembril 2008 (17. septembri 2008 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 105, vastu hääletas 38, erapooletuks jäi 10.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitas Euroopa Ülemkogu poolt 2007. aastal seatud kliimamaitse plaane, mida rakendatakse muu hulgas käesoleva direktiiviga.

1.2 Komitee toetab selgelt komisjoni seisukohta, mille kohaselt taastuvenergia arendamine ei ole mõttekas mitte üksnes kliimapoliitiliselt, vaid sellel võib olla *„selge positiivne mõju energia varustuskindlusele, regionaalse ja kohaliku arengu võimalustele, maaelu arengule, ekspordiväljavaadetele, sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja tööhõivevõimalustele, eriti seoses väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetega ning sõltumatute energiatootjatega"*.

1.3 Selles osas tervitab EMSK direktiivi ettepanekut ja eesmärki suurendada taastuvate energiaallikate osakaalu 20 %-ni. Komitee ei näe taastuvenergias mitte üksnes panust kliimakaitsesse, vaid peab seda õigeks strateegiliseks energiapoliitiliseks eesmärgiks, mis toob endaga kaasa energiasektori suurema isemajandamisvõime ja seega suurema varustuskindluse.

1.4 Eesmärk „vähendada CO_2 heitkoguseid 2020. aastaks 20 % võrra", mis peaks saavutatama teiste direktiivide ([1]) abil ning käesolevas direktiivis käsitletav eesmärk „20 % lõppenergiast taastuvenergiast" on teineteisega tihedalt seotud ja täiendavad teineteist. Neid tuleb aga siiski käsitleda eraldi. Seda enam, et mõningad taastuvenergiad ei oma kliimapoliitiliselt alati ilmtingimata ühest positiivset mõju (vt punkt 6 „Agrokütused").

1.5 Kuna meie energiasüsteemi vajalik ümberkorraldamine on seotud suurte investeeringutega, siis tuleb silmas pidada, et liikmesriikidele võimaldatakse suurt paindlikkust, et nad võiksid alati olla aktiivsed seal, kus on võimalik kõige väiksemate kuludega saavutada kõige suurem kasu, mõõdetuna kliimakaitses ja töökohtade loomises.

1.6 EMSK rõhutab, et ta pooldab selgelt taastuvenergia arendamist ja komitee on teadlik sellest, et keskmises ja pikas perspektiivis on Ülemkogu ambitsioonikate eesmärkide (CO_2 heitkoguste vähendamine 60–80 % ning energiasektori suurem isemajandamisvõime) saavutamiseks vaja palju suuremat osakaalu kui 2020. aastaks soovitatud 20 %.

1.7 EMSK märgib, et diiselkütuse või siis bensiini agrokütusega osalise asendamise strateegiline kehtestamine on üks kõige väiksema tõhususe ja kõrgema hinnaga kliimakaitsemeetmeid ning tähendab praegu rahaliste vahendite ülimalt valet kasutamist. EMSK ei mõista, miks peaks poliitiliselt kõige enam toetama just kõige kallimaid meetmeid, seda enam, et lisaks majanduslikele küsimustele on vastuseta ka suur hulk keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid küsimusi (vt punkt 6). Komitee ei kiida heaks agrokütustele eraldi 10 % eesmärgi kehtestamist.

1.8 Komitee tervitab tõika, et ELil on kavas kehtestada säästlikkuse kriteeriumid agrokütustele. Ettepanekus sõnastatud keskkonnaalased kriteeriumid ei ole aga piisavad ning sotsiaalseid küsimusi ei käsitleta üleüldse, nii et direktiivi ettepanek ei antud küsimuses absoluutselt piisav ([2]).

2. Sissejuhatus

2.1 Kõnealuse direktiiviga seatakse kohustuslikud eesmärgid taastuvenergia arendamiseks. ELi energiatarbimises on kavas 2020. aastaks saavutada 20 %-line taastuvate energiaallikate

([1]) Vt punkt 3.5.

([2]) EMSK juba selgitas keskkonnaalaste ja sotsiaalsete säästlikkuskriteeriumite kehtestamise vajalikkust agrokütustele arvamustes „Biokütuste arendamise aruanne", TEN/286, CESE 1449/2007, ELT C 44, 16.2.08, lk 34 ja „Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine — autotransport" NAT/354 — CESE 1454/2007.

osakaal ning iga liikmesriigi minimaalseks siduvaks eesmärgiks saavutada on transpordisektoris kasutatavate biokütuste ([3]) 10 %-line osakaal ([4]).

2.2 Euroopa 20 % eesmärgi saavutamiseks on ette nähtud siduvate riiklike üldeesmärkide kehtestamine, mis on toodud lisa 1 osas A. Liikmesriigid peavad seejuures riiklikes tegevuskavades kindlaks määrama eesmärgid elektrienergia, soojuse/jahutuse ning transpordi/agrokütuste sektorile ning kirjeldama nende eesmärkide saavutamiseks võetavaid meetmeid.

2.3 Direktiivi aluseks on Euroopa Ülemkogu 2007. aasta kevadise tippkohtumise otsused. Seda põhjendatakse asjaoluga, et taastuvenergia kasutamine aitab kaasa kliimamuutuste leevendamisele. Samas aga märgitakse, et „*[…] taastuvenergiasektor [paistab] silma oma võime poolest […] kasutada kohalikke ja detsentraliseeritud energiaallikaid ning stimuleerida maailmaklassi kuuluvat kõrgtehnoloogilist tööstust*".

2.4 Komisjoni sõnade kohaselt on „*taastuvad energiaallikad […]suurel määral omamaised, ei tugine kütuse edaspidisel kättesaadavusel tavapärastest energiaallikatest, ning nende valdavalt detsentraliseeritud olemus vähendab meie ühiskonna haavatavust seoses energiavarustusega*". Kliimakaitse ning uuendustegevuse ja majanduse arendamise kõrval esitab komisjon olulise põhjendusena veel varustuskindluse.

2.5 Komisjon väidab, et „*taastuvate energiaallikate ja -tehnoloogiate turu arengul on selge positiivne mõju energia varustuskindlusele, regionaalse ja kohaliku arengu võimalustele, maaelu arengule, ekspordiväljavaadetele, sotsiaalsele ühtekuuluvusele ja tööhõivevõimalustele, eriti seoses väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetega ning sõltumatute energiatootjatega*".

2.6 Direktiiv ei sätesta mitte üksnes eelnevalt nimetatud kvantitatiivseid eesmärke, vaid korraldab muu hulgas ka järgmisi aspekte:

— kuidas arvutatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud energia osakaalu (artikkel 5), k.a impordi küsimused,

— päritolutagatised (artiklid 6–10),

— juurdepääs elektrivõrgule (artikkel 14),

— agrokütuste keskkonnasäästlikkuse kriteeriumid ja nende mõju kliimale (artikkel 15 jj),

— riiklike toetussüsteemide raamtingimused konkurentsimoonutuste ärahoidmiseks.

2.7 Uue direktiivi kehtestamisega kaotavad kehtivuse direktiiv 2001/77/EÜ taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia kasutamise edendamise kohta elektrienergia siseturul, milles sisaldub senine eesmärk saavutada aastaks 2010 taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia osakaaluks kogu ühenduse elektrienergia tarbimises 21 % ning direktiiv 2003/30/EÜ, millega edendatakse agro-kütuste ja muude taastuvkütuste kasutamist transpordisektoris, milles seatakse eesmärgiks saavutada 2010. aastaks nende kütuste osakaal 5,75 %.

3. Üldised märkused direktiivi üldeesmärgi ja kliimapoliitilise eesmärgi kohta

3.1 Euroopa Ülemkogu kinnitas 2007. aastal, „*et heitkoguste vähendamise absoluutsed kohustused on ülemaailmse süsinikuturu alustala. Arenenud riigid peaksid edaspidigi eeskuju näitama, võttes koos täiendavaid kohustusi vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid suurusjärgus umbes 30 % 2020. aastaks võrreldes 1990. aastaga. Nad peaksid samuti võtma koos täiendavaid kohustusi vähendada heitkoguseid 60–80 % 2050. aastaks võrreldes 1990. aastaga*".

3.2 Esitatud direktiivi ettepanek on osa eelnimetatud otsuse rakendamise protsessis. EMSK tervitas Euroopa Ülemkogu kliimaalaseid otsuseid ja rõhutas, et energia kokkuhoid ja energiatõhusus peavad kuuluma kõige prioriteetsemate teemade hulka. Taastuvenergia kasutamise ulatuslikku suurendamist ei ole võimalik vältida, see ei ole vajalik mitte üksnes kliimapoliitika seisukohast, vaid on keskmises ja pikas perspektiivis vajalik ainuüksi seoses fossiilsete varude oodatava nappusega. Praegu täheldatavad fossiilenergia kiired hinnatõusud hoolitsevad selle eest, et paljud taastuvenergiad tasuvad end kiiremini ära.

3.3 EMSK tervitab rõhutatult asjaolu, et komisjon ei käsitle selgitavas tekstis üksnes kliimaaspekte, vaid omistab erilise tähtsuse varustuskindluse ja töökohtade küsimusele. Tekstis rõhutatakse korduvalt, kui olulised on detsentraliseeritud energiavarustusstruktuurid näiteks piirkondliku majandusliku suutlikkuse ja maapiirkondade arengu seisukohast (punktid 2.4 ja 2.5). Komitee jagab komisjoni seisukohta. Komitee peab aga ülimalt vajalikuks vaadelda üksikuid taastuvenergiastrateegiaid küll nendest aspektidest lähtuvalt, ent teisiti kui seda on senini tehtud.

3.4 EMSK on komisjoniga samal seisukohal, et Euroopa juhtiv roll taastuvenergia arendamisel ja rakendamisel on kliimapoliitilisest aspektist positiivne ning loob lisaks tulevikus Euroopa majandusele konkurentsieeliseid. Direktiivi ettepanek on selge signaal energia-, keskkonna- ja tööstuspoliitika seisukohast. Tulevaste rahvusvaheliste kliimaläbirääkimiste kontekstis on see selge signaal ka kogu maailma riikidele.

([3]) Direktiivi ettepanekus kasutatakse ametlikku mõistet „biokütused". EMSK on oma eri arvamustes viidanud paljudele keskkonnaalastele probleemidele, mis lähtuvad antud „bio"kütustest. Kuna silp „bio" jätab mulje, nagu oleks tegu keskkonna seisukohast probleemitu tootega (vrd „bio"loogiline põllumajandus, ehk mahepõllundus), siis kasutab EMSK oma arvamuses mõiste „biokütus" asemel mõistet „agrokütus".

([4]) Direktiivi ettepanekus seisab: „[…] on tehtud ettepanek, et kõik liikmesriigid peavad 2020. aastaks saavutama transpordisektoris taastuvenergia (eelkõige biokütuste) osakaaluks vähemalt 10 %".

3.5 Tegelik „koormuse jagamine", st iga riigi panus Euroopa CO_2 heitkoguste 20 %-lise üldise vähendamise eesmärki on sätestatud dokumentides „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, milles käsitletakse liikmesriikide jõupingutusi kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks, et täita ühenduse kohustust vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid aastaks 2020" (KOM(2008) 17 lõplik) ja „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ, et täiustada ja laiendada ühenduse kasvuhoonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi" (KOM(2008) 16 lõplik).

3.6 EMSK peab eesmärki saavutada 2020. aastaks taastuvenergia osakaaluks 20 % poliitiliselt ja strateegiliselt mõttekaks ning ka tehniliselt ja majanduslikult teostatavaks, see toob esile jõudmise post-fossiilse energiapoliitika ajastusse. Komitee on seisukohal, et üksikud riiklikud eesmärgid on saavutatavad, eelkõige kui liikmesriikidele jäetakse suhteliselt vabad käed (omandamine, projektides osalemine jne). On selge, et energiasüsteemi ümberkorraldamine ei ole teostatav ilma rahaliste kulutusteta ega ilma struktuuriliste muutusteta. Vajalikud on investeeringud mitte ainult taastuvatest energiaallikatest elektrit tootvatesse elektrijaamadesse, vaid ka energiat salvestavatesse tehnoloogiatesse, et tasakaalustada kõikumisi elektritootmises, mis tulenevad ebapiisavast tuuletugevusest või päikesekiirgusest, samuti riikidevaheliste elektriliinide arendamisse ELis. Seatud eesmärke ei ole võimalik saavutada ainult energiatootmisele keskendudes

3.7 Saksamaa toetab näiteks taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmist energia tarnimise seaduse kaudu; taastuva elektrienergia osakaal on praegu 15 %; lisakulud, mis kantakse edasi elektritarbijatele kõrgema tarnetasu kaudu on umbes 3,5 miljardit eurot aastas. Seejuures ei ole arvestatud loodud töökohtadest, keskkonnale tekitamata jäänud kahjudest ja uutest maksudest tulenevat rahvamajanduslikku kasu.

3.8 Hoidmaks eesmärgi saavutamiseks tehtavaid kulutusi võimalikult madalatena, on direktiivis ette nähtud, et üksikuid riiklikke eesmärke on võimalik saavutada ka seeläbi, et toetatakse taastuvenergia arendamist teistes riikides. Võimalik on ka taastuvatest energiaallikatest saadud (päritolutagatisega) elektrienergia importimine. Komitee peab seda põhimõtet mõttekaks. Komitee toetab igatahes liikmesriikide nõudmisi, siduda kõnealuse kaubanduse lubamine eeldusega, et oleks võimalik vältida seda, et ühe liikmesriigi ([5]) poolt rahastatud taastuvenergiatoetust oleks võimalik kasutada kulude kokkuhoidmiseks teises riigis.

4. Paindlikkuse piiramine taastuvenergia arendamisel

4.1 EMSK peab õigeks komisjoni lähenemist kehtestada üldine eesmärk kolmele sektorile, kus taastuvenergial on roll (nimelt elektrienergia, küte ja jahutus, transpordisektor) ja mitte määrata kolme eraldi eesmärki. Seeläbi jäetakse liikmesriikidele vabad käed selles, kuidas nad kombineerivad kolme valdkonna meetmeid kehtestatud riikliku üldeesmärgi saavutamiseks.

4.2 Seda pandlikkuse suurendamist ohustatakse aga väga suurel määral sellega, kui kolmest valdkonnast ühe allsektoris (nimelt diislikütuse ja bensiini asendamine transpordisektoris) kehtestatakse eraldi siduv eesmärk.

5. Agrokütuste eriline roll direktiivi ettepanekus

5.1 Komisjon omistab agrokütustele erilise rolli.

5.2 Paljudes viimastel kuudel agrokütuste teemal avaldatud uurimustes viidatakse sellele, et vastupidiselt päikeseenergiale on biomass piiratud vara ning see konkureerib vältimatult toiduainetööstusega maa-ala pärast ning on vastuolus bioloogilise mitmekesisuse säilitamise püüdlustega. Kui ulatuslikuks need konkurentsid kujunevad, selles küsimuses ei olda veel ühel meelel. Enne kui poliitika sekkub ja juhtohjad haarab on seega vaja väga täpset strateegilist kaalutlemist, millises kasutusalas on millise taastuvaenergia kasutamine kõige mõttekam. Seejuures on vaja väga täpseid mõjuhinnanguid.

5.3 2007. aasta novembris avaldatud, energiatootmises biomassi kasutamist käsitlevas soovituses on Saksamaa Liitvabariigi Põllumajandusministeeriumi teadusnõukogu seisukohal, et pikas perspektiivis võtavad taastuvate energiaallikate seas juhtpositsiooni päikese- ja tuuleenergia, muuhulgas ka seepärast, et neil on biomassiga võrreldes märgatavalt suurem potentsiaal. Teadusnõukogu nimetab kolm põhjust:

a) Päikeseenergia puhul on võimalik kasutada maa-alasid, mis ei konkureeri toiduainesektori jaoks biomassi tootmisega; ning pinnaühiku kohta on võimalik toota märkimisväärselt rohkem energiat kui bioenergia puhul.

b) Ülemaailmne põllumaa nappus viib selleni, et nafta hinna kerkimisel tõuseb ka bioenergia hind; ning selle tulemusel tõuseb kõigi põllumajandustoodete hinnatase. Sellega seoses tõusevad ka bioenergiarajatiste toorainekulud, samas kui tõusvad nafta-, söe- ja gaasihinnad muudavad päikeseenergia pigem kasutoovamaks.

c) Põllumaade nappuse korral viib bioenergia kasutamise kohustuslik laiendamine selleni, et kasutusele võetakse maa-alad, mida seni ei kasutatud põllumajanduslikuks tootmiseks (rohumaade kasutusele võtt, metsade hävitamine) või siis intensiivistatakse maa-alade majandamist. See põhjustab CO_2 ja N_2O heitkoguste suurenemist, nii et põllumaadel bioenergiatoodete tootmise suurendamise lõpptulemus võib olla kliimakaitse seisukohast lausa negatiivne.

([5]) Või riigis elavate tarbijate.

5.4 Kui olemasolevad loodusvarad on piiratud ja ümberorienteerumine uutele, taastuvatele ja võimalikult detsentraliseeritud energiavarustussüsteemidele on seotud võrreldavalt suurte investeeringutega, tuleb eriti hoolikalt pidada silmas põhimõtet, mille kohaselt suunatakse finantsvahendid kõige tõhusamatele kliimakaitsestrateegiatele.

5.5 ELi tasandil on aga mõned olemasolevad ja osaliselt riiklikku toetust saavad bioenergia liigid (nimelt agrokütused ja biogaasi tootmine maisist) seotud väga suurte CO_2 vältimise kuludega ([6]) (150 kuni rohkem kui 300 eurot tonni CO_2 kohta).

5.6 Teiste bioenergia liikide, nt biogaasi tootmine märjast sõnnikust (mis on eelistatult ühendatud soojatootmisega), elektri- ja soojusenergia koostootmine hakkpuidu baasil (puidujäägid või energiavõsa) või siis hakkpuidu koospõletamine olemasolevates suurtes elektrijaamades CO_2 vältimise kulud on kõigest 50 eurot tonni CO_2 kohta ([7]).

5.7 Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus nendib, et lähtudes kasvuhoonegaaside vähendamisest hektari kohta on palju tõhusam kasutada biomassi elektrienergia tootmiseks kui vedela agrokütuse tootmiseks ([8]). Moodsad biomassi baasil töötavad elektrijaamad on peaaegu sama tõhusad kui fossiilsetel kütustel töötavad rajatised, nii et soojuse- ja elektritootmisel asendab 1 megadžaul (MJ) biomassi umbes 0,95 MJ fossiilenergiat. Biomassi muundamisel vedelaks sõidukikütuseks on energiatõhusus reeglina kõigest 30–40 %. 1 MJ biomassi asendab seega transpordisektoris kõigest umbes 0,35 kuni 0,45 MJ toornaftat.

5.8 Agrokütustega asendamisel on võimalik saavutada vältimistulemuseks umbes 3 t CO_2/ha, punktis 5.6 kirjeldatud bioenergia liikidega aga enam kui 12 t CO_2/ha.

5.9 Eeltoodut silmas pidades tõstatab komitee küsimuse, miks soovib komisjon kehtestada siduvat 10 % eesmärki agrokütustele. Komitee tuletab meelde, et Euroopa Ülemkogu rõhutas kevadisel tippkohtumisel, et kõnealune eesmärk tuleb saavutada „kulutõhusalt" ning et täidetud peavad olema kolm tingimust, nimelt:

— tootmine peaks olema keskkonda säästev,

— müügile on jõudnud teise põlvkonna agrokütused ning

— direktiiv 98/70/EÜ bensiini- ja diislikütuse kvaliteedi kohta on muudetud.

5.10 Mis puudutab keskkonnasäästlikkust, siis siin on küsimusi rohkem kui vastuseid (vt ka punkt 8) ning teise põlvkonna agrokütused ei ole veel saadaval. Seega on kaks kolmest Euroopa Ülemkogu poolt nimetatud kriteeriumist täitmata, mis aga ei takista komisjoni kavandamast 10 % eesmärgi kehtestamist.

5.11 Komisjon põhjendab seda muuhulgas argumentidega, et transpordisektor põhjustab kõigist majandusharudest kõige rohkem kasvuhoonegaaside heitkoguste kiiret suurenemist ning agrokütuseid *„on praegu võrreldes taastuvenergia muude vormidega kallim toota, mis tähendab, et nende areng ei ole ilma erinõuete kehtestamiseta kindlasti võimalik"*.

5.12 EMSK ei mõista seda põhjendust:

5.12.1 Õige on see, et transpordisektoris on kasvuhoonegaaside heitkogused kontrolli alt väljas. Komitee arvates aga ei lahenda seda probleemi karmimad nõuded heitgaasidele ja 10 % diiselkütte ja bensiini asendamine; need meetmed ei suuda isegi mitte kompenseerida järgmistel aastatel transpordisektori poolt keskkonnale tekitatud kahju suurenemist.

5.12.2 Komitee on korduvalt viidanud sellele, et antud probleemiga tuleks võidelda transpordi vältimise poliitikaga ja transpordiliikide osakaalu muutmisega, eelistades kliimasõbalikumaid sõidukeid nagu raudtee, ühistransport ja laevad.

5.12.3 Tehnilises plaanis ei näe EMSK motoriseeritud eratranspordi tulevikku mitte sisepõlemismootoris, vaid taastuvat energiat kasutavates elektrimootorites. Selleks, et VW-Golf saaks läbida 10 000 kilomeetrit, tuleks EMPA ([9]) andmete kohaselt külvata agrodiisli tootmiseks rapsi 2 062 ruutmeetri suurusele põllumaale. Päikesekollektoritel oleks aga 10 000 km läbimiseks vajaliku energia tootmiseks aastas vaja 37 m² pinda — umbes kuuekümnendik rapsipõllust.

5.12.4 Diiselkütuse või siis bensiini agrokütusega asendamise strateegiline kehtestamine on niisiis üks kõige väiksema tõhususe ja kõrgema hinnaga kliimakaitsemeede ning tähendab rahaliste vahendite ülimalt valet kasutamist. EMSK ei mõista, miks peaks poliitiliselt kõige enam toetama just kõige kallimaid meetmeid, seda enam, et lisaks majanduslikele küsimustele on vastuseta ka suur hulk keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid küsimusi.

([6]) Nimetades CO_2 vältimise kulusid, lähtutakse CO_2 ekvivalendist.

([7]) Allikas: „Biomassi kasutamine energiatootmises — soovitused poliitikutele", Saksamaa Liitvabariigi Toiduainete-, põllumajandus- ja tarbijakaitseministeeriumi teadusnõukogu, koostatud novembris 2007.

([8]) Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskus „Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations", 2008: http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (saadaval üksnes inglise keeles).

([9]) EMPA on materjaliteaduste ja tehnoloogia uurimisinstituut. See on osa Šveitsi Föderaalsest Tehnikakõrgkoolist Zürichis. Allikas: Energiatoodete ökoloogiline tasakaal: Biokütuste keskkonnaalane hinnang. Lõpparuanne, aprill 2007. Koostatud Saksamaa Liitvabariigi energiaameti, keskkonnaameti ja põllumajandusameti tellimusel. EMPA, tehnoloogia ja ühiskonna osakond, St. Gallen: R. Zah, H. Böni, M. Gauch, R. Hischier, M. Lehmann, P. Wäger: http://www.news-service.admin.ch/NSBSubscriber/message/attachments/8514.pdf

5.12.5 EMSK ei toeta seega komisjoni väidet nagu oleks „*biokütuste ulatuslikum kasutamine transpordisektoris üks mõjusaimaid vahendeid*" väljakutsetega toime tulemiseks.

5.13 Arvestades, et komisjoni eesmärk on lubada agrokütuseid siis, kui nad pakuvad fossiilkütustega võrreldes vähemalt 35 % kasvuhoonegaaside vähenemist, siis kaasneb 10 % eesmärgiga motoriseeritud transpordist tekkivate kasvuhoonegaaside — sama liiklusmahu korral — vähenemine vaid 3,5 % võrra. Kuna transport annab kasvuhoonegaaside kogu heitkogustest ligikaudu ühe neljandiku, siis räägime me siinkohal 1 %-sest kasvuhoonegaaside kogu heitkoguste vähenemise potentsiaalist. See suurus ei ole rahalistele kulude ega kaasnevate ohtudega proportsionaalne.

5.14 Isegi kui käsitleda agrokütuste kasutamist transpordi valdkonnas biomassi mõistliku kasutamisena, siis peab rõhk olema täielikul tõhususel. Direktiivi VII lisas tehakse aga selgeks, et biomassi muundamine estriks või etanooliks ei ole õige lähenemisviis, sest iga (tööstuslik) molekulaarne muundamine on seotud energia kasutamise ja seega energia kaoga. Mõistlikum oleks saadud biomassi kasutada otse, ilma tööstuslik-keemilise muundamiseta.

5.15 Asjaolu, et mõned traktoritootjad pakuvad praeguseks täielikult taimeõlil töötavaid mootoreid, näitab, et see on tehniliselt võimalik.

5.16 VII lisas näidatakse, et selle tehnoloogiaga on võimalik saavutada suurim kasvuhoonegaaside vähenemine: puhas rapsiõli võimaldab kasvuhoonegaaside vähendamist 55 %, aga rapsist agrodiisel vaid 36 %, nisuetanool 0 % võrreldes fossiilkütustega Komiteele jääb selgusetuks, miks ei väljenda komisjon selgelt, et see viis on väga mõttekas, eriti kuna see on ka kõige lihtsam viis detsentraliseeritud energiavarustusstruktuuride ja seega töökohtade loomiseks põllumajanduses ja maapiirkondades.

5.17 Komitee arvates oleks hea strateegia näiteks keskkonnasõbralikest segakultuuridest saadava puhta taimeõli kasutamine põllumajanduse enda ja näiteks kohaliku transpordi või veesõidukite jaoks ([10]). Nii on võimalik kaasata põllumajandustootjad vahetult piirkondlikku energiaringlusse ja nad saaksid sellest otsest kasu. Agrokütuste strateegia raames muutuksid nad aga naftatööstuse jaoks võimalikult odava tooraine tootjateks, juhul kui üldse kasutatakse Euroopa tootjate toorainet.

([10]) Arvamus „Taastuvad energiaallikad" (TEN/211 — CESE 1502/2005, 15. detsember 2005, raportöör: pr SIRKEINEN, punkt 3.3.1).

6. **Märkused varustuskindluse argumendi kohta**

6.1 Komisjon oletab, et valdav osa agrokütusteks vajalikku biomassi kasvatataks soodsama kliimaga piirkondades väljaspool Euroopa Liitu. Naftaimpordi asendamine biomassiimpordiga ei too kaasa impordisõltuvuse vähenemist, vaid ainult mitmekesistamise.

6.2 ELi energiapoliitika tõsine eesmärk ei saa olla ühe sõltuvuse asendamine teisega.

6.3 Pigem tuleks esmajoones rakendada seda lähenemist, et Euroopa uue taastuvenergiastrateegia keskpunkt oleks tõepoolest detsentraliseeritud, kohalikult või piirkondlikult kättesaadavad allikad. Oma roll võib ja peab siin olema bioenergial, kuid mitte sellel, mis on ette nähtud agrokütuste strateegias.

7. **Tööhõive**

7.1 Komisjon märgib, et taastuvenergia on „üldiselt tavapärasele energiale lähedaseks asendajaks; seda tarnitakse sama infrastruktuuri ja logistikasüsteemi kaudu". Komitee arvates on see väide tõsine eksijäreldus: detsentraliseeritud struktuuridest pärinev taastuvenergia erineb täiseti tavapärasest energiast, mis pärineb pigem tsentraalselt korraldatud suurtest struktuuridest.

7.2 Agrokütuste strateegia, mis põhineb energiaimpordil ning nende diisli ja bensiini hulka lisamisel, kasutab nn tavapäraseid, st ülemaailmsete naftakontsernide tsentraalselt korraldatud struktuure. Sellega tugevdatakse nende tootmis- ja jaotusstruktuure, mis on täielikult naftatööstuse huvides. See ei loo siiski uusi töökohti Euroopas ([11]).

7.3 Kui aga panustatakse nt hakkepuidu energiatõhusale kasutamisele soojuse ja elektri tootmiseks või piirkondlikku päritolu puhastele taimeõlidele või biogaasi kasutamisele sõidukites või ilma maagaasivõrguta piirkondades või detsentraliseeritud päikeseenergia tehnoloogiatele jne, siis on võimalik luua uusi, piirkondlikult korraldatud tootmis- ja jaotusvorme, mis avavad suured võimalused töökohtade tekkimiseks.

7.4 Päikeseenergia ja fotogalvaanika detsentraliseeritud kasutamise puhul toodavad (energia)tarbijad suure osa vajaminevast energiast ise, mis on näide ka sellest, et taastuvenergial põhinev energiavarustus on üsnagi erinevalt korraldatud praegusest energiavarustusstruktuurist.

([11]) Vt Euroopa Komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse eelpool mainitud uurimus „Biofuels in the European Context: Facts, Uncertainties and Recommendations", 2008: http://ec.europa.eu/dgs/jrc/downloads/jrc_biofuels_report.pdf (saadaval üksnes inglise keeles).

7.5 Ka muud meetmed, nt energiatõhususe ja energiasäästmise suurendamiseks, võivad juba ehitusetapis luua väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes sadu tuhandeid töökohti. Näiteks võib siinkohal tuua hoonete soojustuse, päikese- ja tuuleenergiaseadmete paigaldamise või biogaasiseadmete rajamise. Poliitika peab selle eest hoolt kandma, et seda potentsiaali ka kasutatakse; direktiivis ettenähtud agrokütuste strateegia ei ole kõige tõhusam viis.

7.6 See tähendab, et ka tööhõive seisukohast on tungivalt vajalik taastuvenergia väga täpne ja märkimisväärselt diferentseeritum käsitlus. Taastuvenergia võib küll tõepoolest toetada ja edendada piirkondlikke majandusstruktuure, kuid teisalt võib see ka anda panuse tsentraalsete suure struktuuride tugevdamisse.

7.7 Sama kehtib ka nende riikide kohta, kus biomassi kasvatatakse agrokütuste tarbeks. Saksamaa arenguabi eest vastutav ministeerium jõudis 2008. aasta märtsi aruteludokumendis „Arengupoliitika seisukoht agrokütuste kohta" järeldusele, et arengumaade majandusliku, keskkonnaalase ja sotsiaalse arengu jaoks on biomassi ekspordile suunatud masstootmise strateegia vastusena tööstusriikide tugevalt kasvanud nõudlusele seotud suurte riskidega ega loo töökohti, samas kui biomassi kasutamist detsentraliseeritud energiavarustuseks väikeste põllumajandustootmiste kaasamisel hinnatakse üldiselt positiivselt.

8. **Märkused säästlikkuse kriteeriumite kohta**

8.1 Komitee tervitab komisjoni kavatsust kehtestada säästlikkuse kriteeriumid ka agrokütuste tootmisele. See on oluline samm edasi, kuid komitee peab esitatud ettepanekut täiesti ebapiisavaks.

8.2 Komisjon ise rõhutab ikka ja jälle, kui oluline on säästvuse poliitikas tasakaal majandusliku, keskkonnaalase ja sotsiaalse samba vahel. Kuid ainuüksi sotsiaalsete küsimuste täieliku väljajätmise põhjal nimetatud kriteeriumitest, on komitee seisukohal, et direktiivi eelnõus ei rakendata agrokütuste suhtes läbimõeldud säästvusstrateegiat või -kriteeriume. Direktiivi eelnõu tuleb sellest aspektist täielikult läbi vaadata.

8.3 Komitee arvates on siinkohal oluline, et kaudsest maakasutuse muutumisest tingituna ei kehtestata tõhusaid keskkonnaalaseid ja sotsiaalseid kriteeriume mitte ainult agrokütustele, vaid kõigile põllumajandustoodetele, sh sööt.

8.4 Petlik on uskuda, et tähtpäeva kehtestamisega (siin: jaanuar 2008) võiks nt ürgmetsa- ja turbarabaalasid kaitsta agrokütuste tootmise eesmärgil kasutamise eest. See eeldaks nii toimivat katastrisüsteemi kui ka toimivat haldus- ja kontrollisüsteemi. Kogemus näitab, et enamikes tärkava majandusega riikides ja arengumaades ei ole kumbagi.

8.5 Komitee arvates ei ole artikli 15 lõigetes 3 ja 4 loetletud kriteeriumid bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks ja suure süsinikuvaruga maa-alade kasutamise vältimiseks piisavad. Bioloogilise mitmekesisuse säilitamiseks on palju enam maa-alasid olulised kui lõike 3 punktides a) kuni c) nimetatud maa-alad. Sama kehtib lõike 4 punktide a) ja b) kohta seoses süsinikuvaruga.

8.6 VII lisa B osas loetleb komisjon turul mitteleiduvate või turul üksnes tühistes kogustes leiduvate „uute biokütuste prognoositavad tüüpilised ja vaikeväärtused". Komitee on seisukohal, et kasutada tuleks ainult tõendatavaid väärtusi, mitte hinnangulisi väärtusi.

Brüssel, 17. september 2008

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee

president

Dimitris DIMITRIADIS